

Dejan Milojević

Zoran Spasojević: PRIČE BEZ MUKE

Zoran Spasojević je veoma interesantna pojava u našoj literaturi - pored toga što mu je nekoliko drama otkupljeno od strane Ministarstva za kulturu (mada, za čudo, nikad nisu postavljene na sceni), redovni je učesnik na konkursima za kratku priču i svaki put su mu priče ili nagrađene ili bar uvrštene u zbornike.

Činjenica da je prisutan u čak 16 antologija kratkih priča dovoljno govori koliko je ovladao tom književnom formom, koju mnogi i ne poznaju na pravi način. Naime, očekuju od nje više (a ja bih to nazvao redukcijom) nego što joj je zadatak, a njena jedina uloga jeste da se, slično poeziji, čita iz čisto artističkih razloga, bez ikakvih očekivanja i predrasuda. Preciznije, bez upliva moralisanja, didaktike ili filozofiranja i svega što se svodi na ono isprofanisano "šta je pisac hteo da kaže". Pisac je tu da piše, a poruke se šalju poštom, što Zoran Spasojević, kao službenik PTT-a, vrlo dobro zna. Uostalom, zar larpurlartizam iliti "umetnost radi umetnosti" nije legitimni umetnički pravac koji je svojevremeno spasao književnost od usiljenog bukvalističkog realizma koji je sebi nametnuo preterano serioznu društvenu ulogu i tako se zaglibio u sopstveno blato i talog, kojim se tako zdušno bavio. To ne znači da Zoran Spasojević piše nekakvu fantastiku ili koještarije bez kraja i konca. Naprotiv, ima u njegovoj knjizi "Kratke priče bez muke" i satiričnih kao i ratnih priča, ali su to tek teme, a one nikako nisu suština književnosti.

Baš kao što i treba da budu, priče Zorana Spasojevića su uvek duže nego što izgleda. Slično poeziji, kratka priča traži aktivnog čitaoca bez koga, zapravo, ostaje maltene "mrtva slova na papiru" potvrđujući Lihtenbergovu misao da "pisac metafori daje telo a čitalac dušu". Zoran Spasojević, kao organski pisac, pušta priču da ga vodi ka svom prirodnom toku i nalazi pravo mesto i njoj i piscu i čitaocu, tom svetom trojstvu svekolike literature, a paradoksalna i efektna završnica tih priča svedoči da je autor do kraja izbrusio sopstveni stil. A stil - to je čovek, u ovom slučaju - pisac. Kada tome dodamo filigransku narativnost, možemo zaključiti da je knjiga "Kratke priče bez muke" prava poslastica za sve poklonike ove kratke forme, u kojoj se krije čitav kosmos, a čita se, kao što naslov kaže, bez muke. Kako se piše, to je već drugo pitanje.

(Iz knjige „Približavanje daljine : alternativni vodič kroz kućnu biblioteku“, strana 129, „Alma“, 2007)